

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejetan za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petiti-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvirno frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Marijina družba v Trstu.

(Dopis iz Trsta.)

I.

Tržaški Slovenci in posebno Slovenke ne moremo razumeti, da »Slov. Narod« vedno in vedno predbaciva čast duhovnikom »farško bisago«. Pri nas tega ni!

Znano je mnogim, da je pred tremi leti ustanovil g. Ante Stemberger »Marijino družbo«.

Mož je že prej poskušal ustanoviti moško krščansko socialno stranko menda proti »Edinosti«. Računal je: če zberem delavce, potem imam močno stranko. In danes, kdor hoče kaj veljati, kako ulogo igrati, mora imeti za seboj močno stranko in primerni časopis na razpoloženje kot bojno orožje.

»Novi list« je bil tudi na razpolago vstajajoči stranki.

Zadostovalo bi začetkom pridobiti nekaj vplivnih mož, ki bi pomagali zidati — posodivši ime! Ta ni maral, oni ni zapal, tretji je bil celo nasproten; — tudi pri »Edinosti« so se bili oglasili: ustanovite krščansko stranko — mi nastopimo v najradikalnejši opoziciji proti Vam.

Ali mož, ki je rojen za delo, za prepričanje, če treba, ki misli, da ima organizatoričen talent — ne da miru.

In res, pravila nove stranke so bila že tiskana, apostoli so bili že zbrani, ali bili so preslabi in premalo izšolani in izkušeni politiki. — Mož, ki je vedno vohal okolo »Edinosti«, je kmalu sprevidel, da ne gre in da ne pojde.

V tem času je že deloval »Zavod sv. Nikolaja«, zavod, ki ima vsehvale vredni namen, posredovati med deklami in gospodarji, dajati deklam za slučaj brezslužbe — prenočišče in hrano, ter učiti jih reda in gospodinstva: — Tukaj je najprvo podložil mož svojo »štango«, da bi izpodbil in izpodrinil sedanje ustanoviteljce ter da bi zavod prišel v nje gove blagoslovljene roke. Ali tudi tukaj ni šlo, ker »Zavod sv. Nikolaja« nima namena, vzrejati tercijalnih svetnic — mar

več posvetne dekline, ki si bodo znale pomagati v življenju.

Mož se je umaknil ter prepustil drugim, da poskušajo svojo srečo. Gospod Ante ne more tega nikdar pozabiti, zato ni do danes še nikjer ne ustmeno ne pismeno priporočil »Zavod sv. Nikolaja«, četudi ima za seboj same dekline.

V Trstu je za političnega in agilnega agitatorja, posebno med Slovenci, dober teren. — Tukaj je še nerešeno narodno in šolsko vprašanje, ki toliko v mestu kot v okolici in bližnjih vaseh vedno razburja duhove.

Šolsko vprašanje, ki je bilo tako lepo združeno v Ciril-Methodovi družbi, in versko vprašanje, ki se je že oglašalo v razkolu, dajalo je tržaškim Slovencem dovolj interesantnega gradiva za vsakdanje delovanje. Ustanovljena je bila tudi bratovščina sv. Cirila in Metoda, da odpo more nedostatku v cerkvenem petju po Trstu. Človek bi mislil, da tržaški Slovenci bodo enkrat jenjali ustanavljati nove družbe. In res, zadnja leta se kaže, da je tudi teh dobrot že preveč, da se človek tudi najboljše slednjič nasiti; saj imamo v mestu in okolici nad 40 društev. Vsakemu je znano, da je naše tržaško ljudstvo pobožno, kakor sploh naš narod; socialisti Kristan in Kopač sta sicer nekaj spodjedla, a to le v nekaterih delavskih krogih.

Ženstvo je ostalo nedotaknjeno, recimo »neokuženo« svobodne misli. Temu je dokaz boj za belo cerkveno zastavo sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu. — In ravno ta boj ter ženska vernost, pa še velika pripomoč od strani šolskih sester pri sv. Jakobu, katerih se je bil g. Ante poprijel — da bi mu služile kot sobojevnice v bodočem nameravanem delovanju — za božjo čast, a ne za »farško bisago«, mu je prišel v prilog. — Načrt je bil napravljen: Ker z moškimi ne gre, pa pojde z ženskami tem lažje.

Ustanovil je č. g. Ante Marijino družbo mater in hčer. — Veliko veselje je zavladalo med pobožnimi tržaškimi Slovenci, posebno pa med ženstvom; naj-

holj med onimi, ki so bile razkropljene v raznih laških »konfraternah«. — Raznesel se je glas, da bodo Marijine hčerke in matero rešile tržaško cerkev, da bodo boljše agitatorke pri volitvah; sploh da bodo nadomestile to, česar ni mogla doseči »Edinost« in česar niso mogli pribiti si tržaški politični narodni — voditelji. — Gospod Ante se je dal voliti v vsa glavna društva v Trstu; — samó v politični odbor ni mogel priti. — Sicer pa je bil pri »Edinosti« stalni gost.

Marijina družba je napredovala, rastla, množila se kakor nobeno drugo tržaško društvo. — Prostori na slovenski šoli pri sv. Jakobu so bili že pretesni, treba je bilo iskati cerkve. — Ali kje je v Trstu cerkev Slovincem na razpolago, posebno pa še oni družbi, ki je obrala vse »konfraternne« in izdatno škodovala raznim mežnarjem in drugim pastirjem njih »profita«!

Gosp. Ante si ve pomagati. Armenci imajo malo cerkvico zase. To se lahko najame kakor drugo hišo. In res — armensko svetišče bode najpripravnije zavetišče Marijinim hčerkam in materam. Tam se bodo zbirali in obdržavale se bodo pobožnosti — **zastonj!**

Gosp. Ante je dosegel svoj namen sam ni sanjal, da pojde tako gladko, in da bode tako rodovitno to početje.

Marijina družba je bila potrjena z odpuški. Pravila sestavljena. V odboru so dobile sedeže najbolj goreče čestilke sv. Jožefa. Pokojni vladika je bil vesel na tem vspehu, ker je blagi mož videl v njem málo zadoščenje za toliko krivic, prizadetih Slovincem. Gosp. Ante sam je bil še bolj vesel, ker je družba rastla kakor jesenske gobe po velikem dežju. On se je dal voliti vodjem, predsednikom družbe ter najvažnejši resort — resort blagajnika je opravljal tri leta sam. Najprej je zbral najbolj goreče in bolj zaljubljene ter jih poslal na vse vetre, da so delovali in nabirale udinje in denar. Ni bilo veselice, ne shoda, ne hiše, kjer niso nastopile apostolice in agitirale za družbo.

Kdo jim bo pa zameril, saj družba

je sveta, je nedolžna in Marija ne potrebuje denarja. To je glavno. Do tedaj so vsa društva, posebno Ciril-Methodova, vedno nadlegovala in nabirala darove za naše šole, Marijina družba pa ne potrebuje kronic, Marija je v nebesih in tam prosi brezplačno za nas.

Društveni shodi so se vršili in se vrše vsako drugo nedeljo v armenski cerkvi. Cerkev je natlačeno polna vsakikrat, v njo pa ne more niti četrtina udinj. Pobožnosti se vrše v tem sporedu: Zbrane ženske molijo same rožni venec na glas — ena glavnih mater moli naprej. Ko zazvoni, vse umolknejo, če tudi niso še končale. — Gospod pride, stopi pred oltar, streže mu mala deklica. Na koru zaigra harmonij. Neka sestra poje litanije naprej druge za njo. Potem stopi gospod pred oltar in ima primerni govor. G. Ante je dober govornik, ni mu težko dovzetno žensko dušo spraviti v ekstazo, tako da se vse po cerkvi joče. Ko je vse ginjeno in v solzah, začne govoriti o družbi in nje vrednosti in razne potrebe, ki so bolj posvetnega značaja. Tako pride v govoru na sledeče: danes se bo nabiralo za Marijo z Loreta, drugikrat pa: treba je, da kupimo zgornje ali kašiček Materi Božji na oltar, ali za podobno — za plašč in sploh razne paramente. — To je vse zelo potrebno in lepo, proti temu nihče ne ugovarja. —

Med hčerkami in materami je še precej discipline. Najbližje oltarju in gosпода so že definitivne svetnice, oziroma prave hčere Marije ali neveste sv. Jožefa; — za njimi stoje kandidatkinje - svetosti, slednjič pridejo navadne ovce in jag-njeta. —

Med govorom, če že ne prej, stopa stara žena — z mošnjo od vrste do vrste ter nabira, ne vé se prav, ali za Marijo ali za don Antona. Več časa sem pobira mali 12letni dečko, ker se je zdelo, da ta posel vendar ne spada mežnarci. Treba je vedeti, da je moškemu očesu in ušesu strogo prepovedan vpogled v to svetišče.

Da se nabere vsakokrat ena ali

LISTEK.

Propadanje nemškega kulturnega vpliva.

Ravnokar je bila otvorjena češka umetniška akademija, ki jo je z glavnic dvah milijonov kron ustanovil cesar, in Nemci z svojo nevoščljivostjo kažejo na to »protežiranje« češkega na roda od krone, dasi so s tem pravzaprav dobili sami ravno toliko, kakor Čehi, kajti akademija je ločena na dva oddelka: češki in nemški. A dočim cvete češka umetnost na Češkem ter se ji nehlinjeno divijo celo nepristranski in pravični Nemci, kakor je to izpričala razstava »Manesa« v dunajskem Hagenbundu, o kakih nemških, na Češkem rojenih umetnikih malodane ni možno govoriti. Na Češkem so Nemci glede kulturnega delovanja v istini »ein minderwerthiges Volk«, med njimi se ni doslej rodil nikak duševni velikan, niti v eni kulturni stroki ne, češki Nemci se redijo le od slave izvančeskimi Nemcem ter morajo sedaj iskati po tujini svojih umetnikov, ki so s češko kraljevino v kaki zvezi, da jim morejo deliti dobrote iz

akademije, dočim imajo Čehi svojih svetovnih umetnikov precejšnje število.

Ako pa se kultura Nemcev na Češkem (razven industrije) v obče ne da primerjati z ono Čehov, potem zunaj čeških mej zaznavamo še bolj čuden pojav, da istinita kultura Nemcev sploh gineva in njen vpliv na druge narode postaja vsak dan manjši. Znana francoska revija »Mercure de France« prijavlja ravnokar jako zanimivo anketo o nemškem vplivu, v kateri je že pred kratkim obelodanila duhovita Francozinja Julietta Adamova nekoliko črtic, ki ž njimi dokazuje, da je kulturni vpliv Nemčije po »zmag« leta 1870. jako padel. Glasovi prvih pisateljev, učenjakov in politikov francoskih o propadajočem nemškem intelektualnem vplivu vzbujajo ne majhno pazljivost. Ravnokar je izišla v »Mercurju« druga vrsta takih dokazil, izmed katerih omenimo le nekatera.

Nemški cesar jako rad govori, česar mu seveda »ne sme« nihče zameriti. V neki svojih zadnjih govoranc pa je povdarjal in proklamiral »svetovno nadvlado nemškega duha«. Ali, kakor se opazuje, omikani svet ne priznava enake nadvlade. To je sicer istina, da so imeli Nemci, kar zadeva ideje, nekaj srečno dobo, neko

istinito nadvlado celo nad samimi Francozi, duševni vodniki Francije v preteklem stoletju, imenujmo za izgled le Taineja in Renana, so bili vzlic svoji izvirnosti in vzlic francoskemu značaju svojega duha vendarle podvrženi duhu nemških idej. Luč je izhajala sicer vselej iz Francije, ki je izpuščala žarke novih idej v druge države. Nemčija ni bila vselej tako izvirna in stvarjalna, toda imela in ohranila je vselej zmožnost in spretnost, da nove misli zdravo prebavi, nova znanstva premotri ter jim da gotovi sistem in pedagogično smer. Istina je sicer, da je Nemčija znatno napredovala v znanostih, nemška vseučilišča so uzorna, toda intelektualna zdatnost slovanskih in romanskih narodov uspešno tekmuje z Nemčijo, po svoji stvarjalni moči, po svoji izvirni samotvornosti jo celo nadkriljuje. Francoski učenjaki priznavajo sicer velikost nemškega dela, ali vsi se strinjajo v tem, da nemški intelektualni vpliv propada.

Maurice Barrés piše, da so bili veliki Nemci, kakor Goethe, Heine, Nietzsche in drugi podvrženi francoskemu vplivu. Nemci so sicer metodični delavci, a nimajo toliko čustva in domišljije kakor Francozi. Nemški zgodovinarji pišejo dokumentarno, francoski literarno. Nem-

ška literarna metoda ne ugaja francoskemu temperamentu. Nemci so natančni, a s tem ravno prepogosto zagazijo v pisavo, ki je malokdo more umeti.

Sloviti danski kritik Jurij Brandes pravi: So nekatera znanstva, v katerih načelujejo vedno le Francozi, recimo, v matematiki, a v drugih so z Nemci vsaj na enaki stopnji. Edino, kar mi izsiljuje spoštovanje do Nemcev, je njihovo boljše metodično poučevanje na vseučiliščih. Čudno je, da nemški vseučiliški profesor more tudi iz srednje nadarjenega dijaka izgojiti prav delavnega in porabnega moža. V umetniškem oziru se pa nikakor ne more zanikati francoska superioriteta. Občudujem nemške umetnike in literate, a vendar ne morem, primerjajoč v celoti nemški roman s francoskim, nemško dramo s francosko, prisoditi nemškim proizvodom prvenstva, dasiravno ni francoska drama v sedanjem času v najugodnejšem vremenu. Kar se pa tiče kiparjev, se izmed nemških niti eden ne more meriti z Rodinom.

Leon Daudet se divi nemški omiki v vseh njenih oblikah, a zraven izjavlja, da je v današnjem času nemško slovstvo vendar šepavo. Njemu se zdi, da nemški genij, ki je toli vročkrven, kadar

tudi dve taki malhi, je ob sebi razumno — ker vsaka nekaj vtrpi!

Ker pa vendar se ne pokrivajo veliki stroški za sveče in olje, vpeljal je g. Ante tudi rodovitno »ofre«. — In ti se ponavljajo najmanj vsaki mesec. Denar pobere in shrani blagajnik Marijine družbe in ta je danes g. Ante sam.

Za vzgled, koliko se prilično nabere na takih pobožnih shodih, bodi povedano, da, ko je bilo oznanjeno, da se bo nabiralo za novi harmonij, se je takoj nabralo 60 goldinarjev, reci 120 K. — In kar se je še pozneje nabralo, se ne ve — ker gospod blagajnik ni dolžan povedati, koliko je že nabral; vemo pa vendar, da k sreči ni bilo treba niti kupovati harmonija, ker ga je neki dobrotnik družbi daroval. — Denar pa nabran je shranil blagajnik, a ta je bil takrat g. Ante sam.

Po shodu se sprejemajo nove hčere in matere. Manj od dvajset jih nisem nikdar videla, bilo jih je tudi od 100 do 200 na prvem shodu. Vsaka udinja se svečano sprejme, s posebnimi obljubami. Potrditi morajo, da bodo zveste udinje in neutrudljive nabiralke novih udinj, ter, če le mogoče, varovale tajnost glede društvenih skrivnosti. Vsaka je sprejeta brez plačnó, samo, predno se vpiše, mora plačati 3 K za malo svetinjico (medaljo z verižico, vredno 5 novčičev) in svečo, katera se potem daruje Mariji. Neka članica mi je rekla, da je prišla ravno ista sveča že 5000 krat pred oltar, česar pa jaz ne morem verjeti, ali je res, kar so izpovedale nekatere matere in hčere in še kdo drugi, ki več vé o tem, da šteje danes družba že nad 5000 udinj!

V Ljubljani, 11. decembra.

Državni zbor.

Pred včerajšnjo sejo je bilo podanih več interpelacij; med drugimi so interpelirali posl. Kaiser za pospeševanje kmetijskih zadrug, posl. Tscharre, Peschka in drugi glede odpovedi trgovinske pogodbe Italiji in Srbiji, posl. Hauck glede zboljšanja položaja pisarniškega osebja pri južni železnici. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje debate o krošnjarskem zakonu. K § 2 je govoril poslanec dr. Šusteršič ter je predlagal dodatek: »Plačevanja dohodnine so oproščeni prebivalci, ki so naštetí v §§ 16. in 10. tega zakona. Nadalje je zahteval, da naj bodo tudi krošnjarske knjižice v §§ 12 in 16. naštetih oseb proste pristojbine. Oba predloga sta se pri glasovanju odklonila ter se je sprejel § 2., kakor ga je sestavil odsek. K § 3. sta govorila Plaček in Pfeifer. Posl. Ofner predlaga, naj se starost za krošnjarje določi od 33 na 30 let. Posl. dr. Šusteršič kot generalni govornik contra k temu paragrafu je zahteval, naj mu vlada pojasni, kaj pomeni beseda »neomadeževanje«. — Pri § 4. glede združitve krošnjarstva s trgovstvom se je dr. Šusteršič odpovedal besedi, dr. Vencajz pa je zgubil pravico govoriti, ker ga ni bilo v zbornici pri klicanju. — K § 5 je predlagal dr. Šusteršič naslednji dodatek: Dovoljenje za krošnjar-

se prikazuje v Wagnerju ali Nietzscheju, silno tekmuje s pedantizmom srednje površnosti, ki se sicer tudi drugače kaže v medlem zlogu nemške fraze. Poglavitna napaka Nemčije pa je, da »žareči« Nemčiji manjka umetnost in — **zmernost**.

Deherme, ravnatelj »Cooperation des idées«, pa jako razsodno omenja: Imperializem je bolezen Nemčije, ki je po njem izsesana, ko je bila v to svrhu najpoprej obrezumljena. Otročje se vidi, kadar se Nemčija napihuje, kakor bi hotela vladati svet.

Alfred Fouillée, odličen francoski filozof, ki je pred kratkim obelodanil zelo zanimivo knjigo »o slovanskih značajih«, brez vsega premisleka trdi, da je nemška filozofija na poti hiranja — da se bolje izrazim, ne samo hira, peša, marveč umira. Ruyssou je videl celo take vseučilišne cepidlake, ki so kar izzenadali med svojim znanstvenim predavanjem pričeli pojasnjevati na tabli z vso resnobo, kako se ima pravilno pisati: utilitarizem, monizem, Locke in Montesquieu. Filozofija, tisto univerzalno znanstvo, na katerem edinom mora in ima sloneti morala narodov, kadar peša njih vera, filozofija, ki jo je tako spretno in razsodno zastopal v Nemčiji Leibnitz, Kant, Hegel, Schopen-

stvo se podeli le za eno leto. Krošnjarsko dovoljenje osebam v § 16. naj velja za vse kronovine v državi. Posl. Tschann predlaga, naj se to le izjemoma dovoli. K temu paragrafu so še govorili vladni zastopnik baron Weigelsperg, Ofner in Wohlmeyer. Sprejme se z dodatkom dr. Šusteršiča. — Pri § 6 bi moral govoriti posl. dr. Žitnik, ki pa se je odpovedal. Govorila sta Noske in Wrabetz. Paragraf se sprejme, kakor ga je sestavil odsek. Ravno tako § 7. — K § 8. glede vidiranja krošnjarskih knjižic je govoril posl. Povše, ki je zahteval, da se odstavek tretji tega paragrafa črta. Njegov predlog se sprejme. — Pri § 9. se je razvilo židovsko vprašanje med poslanci Heilingermom, Wrabetzom in Pommerjem. Vsi sprejemljivi predlogi so se odklonili ter se je sprejel paragraf, kakor ga je sestavil obrtni odsek. Nato se je debata prekinila ter se nadaljuje danes. Ako bo še nadalje tako malo zanimanja, da se večina govornikov odpove besedi, bo zakon v par sejah dognan.

Škandal v nemškem državnem zboru.

Ves kulturni svet strmi nad nasiljem, ki se je zgodilo v nemškem državnem zboru. Najstarejši nemški politik in učenjak Mommsen je pred par dnevi prokoval na javnem shodu, da pomeni sedanji koristolovni boj večine proti majšini »meščansko vojsko«, »vojsko vseh proti vsem«. In predvčerajšnjem se je zgodilo v nemškem državnem zboru, kar bi ne bil nihče smatral za mogoče v 20. stoletju v kulturni državi. Sprejel se je predlog posl. Gröberja, da se spremeni državnozborni pravilnik tako, da se prepusti predsedniku nalastno voljo, komu dovoli govoriti in da sme vsak govor trajati le pet minut. Od trenutka, ko se je ta predlog sprejel, nima Nemčija prav za prav več parlamenta. To je pravcata diktatura predsednika. Predsednik bo v bodoče lahko pustil državni zbor sklepati, ako je tudi le 12 njegovih pristašev v zbornici, saj sme odkloniti predlog, da se zbornica prešteje, ali je sklepčna. Tudi lahko proglasi vsak sprejeti predlog za odklonjen in vsak odklonjen za sprejet, ker mu ni treba pustiti veljati ugovor. Morebiti, da se pod sedanjim predsednikom, ki velja za pravičnega, ne bodo dogajala nasilja, razun pri sprejetju carinskega tarifa, a kdo jamči za bodočnost? V šestih mesecih bodo nove volitve, in kdo ve, katera stranka pride do večine in kakšnega predsednika si izvoli. Vsekakor pa lahko sedaj zadnji avstrijski poslanec zabrusi oholemu Richterju v obraz: »Sramoval bi se biti državni poslanec, ako bi v avstrijskem parlamentu vladale takšne razmere, kakor v nemškem.«

Nemško-angleški konflikt z Venezuelo.

Trije parlamenti, nemški, angleški in severno ameriški, se baviyo zadnji čas z republiko Venezuelo v Južni Ameriki in z njenim predsednikom Ciprianom Castrom. V tej republiki že vre več let.

hauer in dr., ima dandanašnji v Nemčiji ubogo malo velikih zagovornikov in zastopnikov. Triumfirajo ondi le militarizem, narodno gospodarstvo in materializem. Vse je preplaval utilitarizem. Haeckel je napisal: »Da zanemarjamo filozofično kulturo, to se bo nad nami kravalo maščevalo.« Mladi doktorji iz same Nemčije, pa tudi iz Anglije in Belgije so mi opisovali, kakor so se varali v svojih nadejah v nemška vseučilišča in soglasno priznavajo, kako visoko jih nadkriljuje filozofično poučevanje pariške Sorbonne, Collège de France in Ecole normale.

Andrej Gide, fin kritik in globokomislec pisatelj piše: »Ne morem formulirati svojega mnenja o nemškem vplivu, ker ga v obče ne poznam in nimam. V svojih mladih letih sem se zavzemal za Nemčijo, toda kar sem največ pridobil pri Goetheju, Heinu, Schopenhauerju in Nietzscheju je to, da so me naučili občudovati in ljubiti Francijo.

Rémy de Gourmont, prvak francoske moderne, piše med drugim: »Nemški literarni vpliv v Franciji sploh ne eksistira in filozofični vpliv razpada. Nemčija nima določnega literarnega gibanja, ki bi se borilo za neko gotovo, določeno obliko mišljenja. V filozofiji še

Pred dvema leti je bilo, da je prišel prosti kmetijski fant Cipriano Castro s kardelom tovarišev iz nerodovitnih gor v glavno mesto Caracas, premagal neprijetnega predsednika Andradeja, za kar ga je hvaležno prebivalstvo posadilo na krmilo republike. Toda Castro se je pokazal pravega pohotneža. Razvil je z vladnim denarjem najpotratnejše življenje, a vsakogar, ki tega ni odobral, dal je vreči v ječo. Začelo je še huje vreti kot pred njim, toda Castro si je znal pridobiti zaupanje evropskih vlad, posebno Anglije in Nemčije. Zadoja mu je pomagala tretji vstajo, zidala je železnice ter posojala denar, tako, da so njeni računi narasli nad 13 milijonov mark. Kmalu pa se je uverila, da Castro niti obresti ne mara plačevati. Ko so vsled neprestanih nemirov izgubljali tudi nemški in angleški podaniki svoje premoženje, ne da bi dobili kako odškodnino, je bilo tema dvema državama konec potrpežljivosti. Potrpeli sta le, da se je ravnokar polegla vsaj deloma nova vstaja v Venezueli, potem pa sta odločno začeli tirjati svoj denar. Podali sta ultimatum, a ker se Castro po stavljem mu roku ni gnil, pretrgali sta vse prijateljske vezi. Nemški in angleški poslanik sta že zapustila Caracas. Sedaj so se oglasile s svojimi tirjatvami tudi Francoska, Španska in Italija. Sedaj se pripravljajo resni koraki zoper Venezuelo. Nemčija je že odposlala tri vojne ladje, ravno tako Angleška. Naloga teh ladij bo, nadzorovati venezuelski izvoz in uvoz, a carinsko poslopje zasedejo nemške in angleške čete, dokler republika ne poravnava svojih dolgov. Na odpor Venezuele ni misliti, ker ima preslabo brodogje, pač pa se je bati, da se bo zavzela Severna Amerika za Venezuelo. Nemčija se pa tolaži, da je njeno prijateljstvo z Zedinjenimi državami izza potovanja princa Henrika v Ameriko toliko, da ji ne bo delala zaprek.

Najnovejše polit. vesti.

O nemško-čeških spravnih predlogih se bodo danes posvetovali nemški poslanci iz Moravske, ki zavzemajo dosedaj lastno stališče v tem vprašanju. — Češki klub vztraja na tem, da se mora vpeljati češčina tudi v mešoviti pokrajini kot notranji uradni jezik. — Vsenemška zveza se je izrekla, da so porotniki v Mostu razsodili proti njej. — Lupafera afera je končana, ker so se akti izročili pravosodnemu ministru. — Zaradi nasilja v nemškem državnem zboru se prirejajo po celem Nemškem protestni shodi. — Blokada Venezuele. Nemško-angleško brodogje je vzel v pristanišču La Guayra štiri venezuelske ladje. Predsednik Castro je v odgovor dal zapreti vse nemške in angleške podanike v glavnem mestu. — Protestantsko gibanje v Avstriji je evangelijska deželna sinoda v Weimaru simpatično pozdravila, a izrekla željo, naj bi bilo to gibanje le versko ter izločilo vse politične namene. — Ogrska neodvisna stranka je sklenila, nastopiti zoper budgetni provizorij z

traja Schopenhauerjev vpliv, a Nietzsche ga močno podirac.

Camille Maclair, mlad, duhovit kritik, priznava nemški vpliv samo kakor v restrospektivu. Eksistira sicer doslej, toda nima več važnih posledic. Celo glasbeni Wagnerjev vpliv je močno izpodbil bistroumen Cesare Franck.

Francosko moderno slovstvo je preobvladalo nemško slovstvo. Kar znanstvo zadeva, ni treba Franciji, da se klanja pred Müllerjem, Virhowom, Roentgenom in Haecklom. Tudi naši (namreč francoski) sociologi se morejo z vso častjo meriti z marksisti. Največji nemški veleum Nietzsche z mržnjo govori o prusaški Nemčiji, ravno tako kakor Heine in Schopenhauer. Sicer je istina, da so po letu 1870. dozoreli Francozi za prepričanje, da jih ni treba smatrati za najboljši narod, ter da se je treba ozirati tudi za meje, ali s tem se je provzročilo le prekristno proučevanje tujine. A, da se Nemci ne šopirijo, da se je oziralo le na tevtona Wagnerja: Francozi so z enako vneto občudovali pevce in essayiste angleške, ruski roman in skandinavsko dramo. Ti vplivi so v Franciji bolj vplivali, kakor nemški.

obstrukcijo ter tudi zabraniti, da bi prišla vojna predloga pred novim letom v razpravo. — Albanski pretendent Kastrioti Skanderberg je poslal poziv Albancem, naj se postavijo junaško v bran, ako bodo velesile zasedle Albanijo. — Zasedanje španske zbornice in senata je s kraljevim dekretom odpravljeno. — Zaradi obdačenja tujcev na Japonskem so protestirale Francoska, Nemčija in Angleška. Zadeva se je izročila mirovnemu razsodišču v Haagu. — V hrvaškem saboru se je sprejela indennitetna predloga. — Dvoletno vojaško službovanje bi povzročilo Avstro Ogrski 110 milijonov kron višjih stroškov na leto ter enkratno zvišanje prvo leto 207 milijonov kron. Tako je povedal brambovski minister Fejervary v ogrskem drž. zboru.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Rim je bil za časa inkvizicije pa-peški. Papež je bil v Rimu ne samo najvišji cerkveni gospodar, nego tudi posvetni vladar in sicer absoluten.

Klerikalci pravijo radi, da v Rimu samem ni inkvizicija nikogar sežgala. To je velika in predrzna laž. Sicer je res sramotno, da so se take reči zgodile v Rimu, a zgodile so se in sicer dostikrat.

L. 1432. je bil bretonski menih Tomaž Konekte v Rimu sežgan. »Preiskavo« proti njemu sta vodila kardinal iz Rouena in kardinal iz Navare, katerima je papež Evgenij IV. sam poveril preiskavo. Kardinala sta imenovanega meniha kot krivoverca obsodila na smrt in je bil isti javno sežgan.

L. 1533 je bil menih Ivan Mollio iz reda minoritov najprej obešen in potem sežgan, l. 1558. pa je bil Waldenzec Pasquali živ sežgan. Beneške republike poslanik v Rimu je 29. junija 1566 poročal svoji vladi: Zadnje nedeljo so bile v cerkvi Minerva v navzočnosti vseh kardinalov razglašene razsodbe inkvizicije proti 15 navzočnim in jedni odsotni osebi; sedem oseb je bilo radi krivega pričevanja obsojenih na galero; sedem krivovercev se je javno odpovedalo krivoverstva, jeden krivoverec pa je bil izročen posvetni oblasti, (ki je bila v Rimu ravno tako papeška, kakor cerkvena oblast) da ga sežge. To je bil don Pompeo di Monti, brat markija Carrigliano in bližnji sorodnik kardinala Colonne.

V poročilu z dne 27. septembra 1567. pravi beneški poslanec, da je inkvizicija obsodila 15 krivovercev, ki so se krivoverstvu skesano odpovedali, deloma na zadržanje (serrati in perpetuo fra due muri) deloma na dosmrtno ječo, 2 krivoverca, neki frančiškan in bivši papeški protonotar Carnesechi pa sta bila najprej obglavljena in potem sežgana.

Tudi v Rimu so s strastjo klali in sežigali dolga stoletja. Bilo bi preobširno, ko bi hoteli navesti le najbolj znane slučaje, a za izgled naj jih vendar vsaj nekaj še navedemo.

Za časa Klemen VIII. je neki Anglež v Rimu poskusil pri procesiji iztrgati duhovniku monštranco. Obsojen je bil na smrt. Pred cerkvijo, kjer je poskusil duhovniku iztrgati monštranco, so mu najprej odsekali obe roki in odrezali jezik. Potem so ga peljali na Campo di Fiori. Med potom so ga žgali z gorečimi bakljami in ga naposled živega sežgali.

Dne 17. februarja 1600 je bil na istem Campo di Fiori sežgan veliki filozof Giordano Bruno, bivši dominikanec. Bruno je bil prvi, ki je s prepričevalno logiko izvajal filozofične konsekvence iz Kopernikovega sistema in jih v svojih polemikah zagovarjal proti sholastični in cerkveni metafiziki. Ker je Bruno zagovarjal zakone nature proti tem zakonom nasprotujočim cerkvenim naukom, je bil spoznan krivovercem. L. 1592. ga je prišla inkvizicija v Benetkah in ga izročila inkviziciji v Rimu. Tam je trpel sedem let v ječi. Ves čas so ga obdelavali, da naj prekliče, a Bruno se ni udal. Ko so cerkveni mogotci spoznali, da ga ne pripravijo do preklica, so ga dali živega sežgati.

Nebroj je žrtev, ki jih je rimska inkvizicija spravila v dosmrtno ječo ali na grmade, vse zaradi »krivoverstva«.

In vendar se je drznil papeški list »Civiltà Catholica« trditi, da je bila ta inkvizicija v zvezi na uredba socialne popolnosti in da je bila sladka in očetovska. (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. decembra.

— **Odlikovanje.** Slavna češka akademija cesarja Franca Jožefa I. za znanstvo, leposlovje in umetnost v Pragi

je podarila g. Jos. Procházki, sklada-
telju, virtuozu na klavirju in učitelju
»Glasbene Matic« v Ljubljani na podlagi
predloženih novih njegovih skladb jako
pohvalno priznanje in častni honorar v
znesku 800 K.

— **Bob iz Kranja.** Dve velevažni
vesti prinaša škofov list iz Kranja. Naj
proj se je ustanovila nova podružnica
»Slovenske zveze« za radoljski in kranj-
ski šolski okraj. Vstevši klerikalne profe-
sorčke, katehete in nekaj starikastih uči-
teljic — (ki v šoli niso prav za nobeno
rabo) — šteje nova filijalka Jakličeve
branjarije celih 22 členov. Res, velikanski
vspeh! Načelnik: plitvi profesorček Dokler,
priznan ignorant in zalagatelj vsakovr-
stnega dolega časa! Na drugem mestu
pa je zborovalo »izobraževalno in zabavno
društvo« Kranja. Društveni prostori —
kakor poroča »Slovenec« — bili so pri-
tem shodu »nabit« polni. Koliko je bilo
v teh »nabitih« prostorih »zabitih« poslu-
šalcev, tega nam poročilo ne pove. Načel-
nik profesorček Jarc, ki dela vso čast svo-
jemu imenu; knjižničar pa profesorček
Remec, o kojem njegovi najboljši prijatelji
trdijo, da bi mu niti najzadnje ljudsko
šolo ne hoteli v vodstvo izročiti. Vsem
tem mladim profesorčkom polagamo na
srce, da naj svoj prosti čas, in videti je,
da ga imajo prav obilo, vporabljajo za
svojo daljšo izobrazbo, in da se naj pred
vsem brigajo za svojo gimnazijo, katero
so s svojim slabim in površnim poukom
že itak precej »dolia« spravili! Pa brez
zamere!

— **Naše dobro in verno ljud-
stvo!** Zadnji terek stala je pred porotnim
sodiščem v Rudolfovem jako »pobožna«
detomorka, omožena posestnica iz tre-
banjskega okraja. Ko se je bila z drugim
spečala, vzela je nekega hlapca. Ker je
prišlo otroče prezgodaj v hišo, umorila je
je nečloveška mati, češ, da bi svojo pred-
zakonsko nezgodo prikrila pred svojim
zakonskim možem. Ko je bilo otroče ro-
jeno, položila ga je mati na mizo z na-
menom, da je takoj umori. Hotela pa je
to storiti s primerno pobožnostjo in zate-
gadelj se je »katoličanstvo« v nji z vso
silo uprlo proti temu, da bi se zadavilo
otroče, ki ni bilo krščeno. Krstila je torej
otroka z besedami: »V imenu Boga
očeta, sina in sv. duha! Če si fant
bodi Janez, če si pa deklica bodi
Micka! Nato je krščeno revše brez usmi-
ljenja zadavila, lastnoročno mu je tiščala
vratek toliko časa, da je nehale z nožicami
migati ter bilo mrtvo. Vse skupaj je za-
vila v cunje ter zanesla v svinjak, kjer je
ostanek krščenega otroka v gnoj zagrebla.
Hodila je vsak dan v svinjak, ker je imela
s svinjami posla. Dober teden pozneje je
pri neki priliki, ko je zopet stregla svi-
njam, opazila, da so te otročeta izbrskale
iz gnoja ter ga do zadnje koščice požrle.
Samo glavica jim ni dišala, le-tá je ostala
na gnoju! Morila je to glavico vzela ter
jo spravila in skrila za dimnik pod streho.
Pri vsem tem pa je ta ženska, ali prav-
zaprav ta zverjad v ženskem telesu, tola-
žila svojo vest s tem, da je bil otrok
krščen, prej kot je umrl! Tako izgleda
naše dobro in »verno« ljudstvo! Ko bi
naša duhovščina ne bila sama tako surova,
ko bi se naši duhovščini ne mrzilo pravo
dušno pastirstvo, potem bi ji taki slučaji
moral odpri oči, potem bi morala priti
do zavesti, da vera v tako imenovani »duši
narod« nima tistih blagodejnih vplivov,
kakor bi jih imeti morala. To se reče
tedaj, če bi se duhovniki res kaj brigali
za čisto božjo vero, ne pa samo za poli-
tiko, za katero se brigajo dandanes!

— **Odbor za napravo obleke
ubogim šolskim otrokom** ljubljanskih
mestnih šol naznanja, da se bode
razdelitev vršila v nedeljo dne 14. de-
cembra ob 11. uri dopoldne v telovadnici
I. mestne deške šole (Komenskega ulice).
Odbor izreka vsem p. n. dobrotnikom
najtoplejšo zahvalo in vabi najvljudneje
k razdelitvi.

— **Umrl** je včeraj v Postojni od-
vetnik g. dr. Josip Bisiak. N. v m. p.!

— **»Rokovnjači« v nemškem
prevodu.** V sobotni številki »Slov. Na-
roda« se je v poročilo o »Rokovnjačih« v
nemškem prevodu urinila pomota. Pod-
pisanca je uredništvo nekega nemškega
zbornika naprosilo, da prevede »Rokov-
njače« na nemški jezik. Gospod Govekar,
naprošen za dovoljenje prevajanja, je iz-

rekel željo, da bi tiste dele, ki so pre-
vedeni v štirsko nemški dialekt, pregledal
pred natisom kak priznan nemški pisa-
telj, ki piše v dialektu. Zato je podpisane-
šel k tukaj bivajočemu Roseggerju in ga
vprašal, oziroma prosil, je-li bi on hotel
pregledati rokopis in posebno glede dia-
lektičnega dela izreči svojo sodbo. Zaradi
bolehnosti in zaradi obilega truda, ki ga
ima Rosegger s svojim listom »Der
Heimgarten«, ni mogel podpisancu
uslišati prošnje, opozoril pa ga je na pi-
satelja, urednika in ljudskega učitelja H.
Fr. na Dunaju. Rokopis mu še ni poslan
v pregled, nego zdaj ga pregleduje gosp.
dr. Lukas, bivši gimnazijski ravnatelj v
Weidenavi, ki tukaj živi v pokoju in ki
jako prijateljski občeje s podpisancem. Iz
tega se vidi, da dialektičnega dela v nem-
škem prevodu »Rokovnjačev« ni priredil
nemški ljudski učitelj na Dunaju. Z od-
ličnim spoštovanjem M. Glaser. Gradec,
10. decembra 1902.

— **Tukajšnji trgovec Jernej
Bahovec,** Sv. Petra cesta št. 2, prosi
nas naznaniti, da mu je mali doprni
kipec »Prešernov« popolno pošel,
vendar je dal istega vnovič napra-
viti ter ga v nekaj dneh zopet dobi. —
Ostali kipeci so še vsi na razpolago.

— **Električna železnica.** Danes
je bil komisionalni ogled proge in je
bilo sklenjeno, da se postajališče pred vo-
jaškim skladiščem na Dunajski cesti
opusti in da bo odslej postajališče samo
pri pošti.

— **Mutuskopi v panorami.**
Pet čudnih topov pri vstopu v panoramo
pripravi nam dokaj zabave, ako nevstra-
šeno pogledamo v njih tajnostno notranj-
ščino. Človek vrti, kakor kak lajnar z
majhno kljuko, naenkrat se notranščina
čudnega topa razsvetli, in mi tam vidimo,
kako se dva mlada objemata in poljub-
jeta, a iznadi ju strogi ata ter ju »raz-
žene«; v drugem mutoskopu je borba z
blazinami, dokler se ne raztrgajo in perje
razsiplje. Dalje je živi naslonjač, itd. itd.
Ta serija ostane le do nedelje, prihodnji
teden pridejo na vrsto novi prizori.

— **Z nožem nevarno ranjen.**
Včeraj zvečer so šli iz Vidmarjeve gostilne
na Karolinski zemlji domov delavci Franc
Germ, Franc Surk, Ivan Mihelič, Janez
Štrukelj in Andrej Zakotnik. V gostilni so
spili poldrug liter žganja in so bili vai-
pijani. Med potjo domov začel je Grm žu-
gati Miheliču, da ga bode pretepel, ker ga
je on enkrat v mestni jami udaril z lopato
po nogah. Drugi delavci so Grma mirili,
naj bode pameten in naj ne dela prepira,
a on se ni dal pomiriti in je hotel Surka,
ki ga je miril, udariti z lopato po glavi.
Surk je nato potegnil iz žepa nož in je
dejal Grmu, da ga bode z nožem, če ga
bode on z lopato. Nato je bil nekaj časa
mir, a kmalu je Grm zopet silil v Miheliča
in ker mu Surk tega ni dovolil, sta se
spoprijela. Grm je zgrabil Surka za vrat,
mu spodbil noge, da je padel, in ga je na
tleh za vrat davil. Surk je med tem zopet
potegnil nož iz žepa in je sunil Grma v
hrbet in mu prizadajal smrtonovarno rano.
Surka je policija prišla in aretovala, Grma
so pripeljali v bolnico, kjer se zelo slabo
počuti.

— **Voz, konj in voznik v jarku.**
Kajžar A. P. iz Polhovega gradca je prišel
včeraj s konjem in vozom po železo v
Ljubljano. Mož se je do dobrega napil,
tako, da ni vedel kod je pot v Polhov
gradec. Zašel je z vozom v Krakovo, kjer
je konj zavlil na Emonski cesti proti Gra-
dašici in se je voz prevrnil in podrli konja
in voznika na tla. Vse je ležalo na tleh,
dokler niso prišli ljudje, da so izpregli
konja, vzdignili voz in postavili voznika
na noge.

— **Tatvina na železnici.** Včeraj
zvečer je bila na vlaku med vožnjo iz
Grosuplje do dolenskega kolodvora de-
lavki Jožefi Drobnetovi iz Gaberjev pri
Celju ukradena srebrna ženska ura. Sum-
ljiva je neka stara ženska, ki je sedela
poleg Drobnetove.

— **Božjast je vrgla** danes dolo-
odne v Židovski stezi 15letnega Josipa
Moreta, stanujočega v Gospodskih ulicah
št. 11. Spravilo so ga na dom.

— **V blaznico** so pripeljali danes
zjutraj trgovčev ženo Karolino Križajev
iz Stare Loke v kočevskem okraju. Bila
je tukaj pri sorodnikih in je ponoči zblaz-
nela in začela besneti.

— **Konji splašili.** Danes dopoldne
so se na Dunajski cesti konji nekega
stavbnika ustrašili električnega voza, sko-
čili na stran in prevrnili neki mlekarici
voziček, na katerem je imela 4 steklenice
ruma, katere so se ubile in se je rum
razil. Mlekarica je dobila škodo povrnjeno.

— **Pes ukradel telečjo glavo.**
Mesarju Cuzaku je v Šolskem drevoredu
Kavčičev pes iz Vodmata ukradel telečjo
glavo in jo odnesel.

— **Semenj.** Na predvčerajšnji me-
sečni semenj je bilo prignanih 601 konj
in volov, 226 krav in 60 telet, skupaj
887 glav. Kupcev je mnogo došlo iz Mo-
rave, Koroške in Primorske. Kupčija je
bila za govejo živino, kakor tudi za konje
jako živahna.

— **Koncert društvene godbe**
je danes 11. t. m. v kavarni Valvazor.
Začetek ob 9. uri. Vstop prost.

— **Najnovejše novice.** Upniki
sv. vavčavske posojilnice so jedno-
glasno privolili, da prepušajo 20% svojih
vlog za asanacijo. Na način se znižajo pri-
manjkljaj za 2.570.000 K. — Štrajk
lekarniških pomočnikov v Gali-
ciji bo imel za posledico, da se bodo
morale lekarne zapreti. — 15letni
ropar. Gimnazijalec Bohumil Marek v
Budjevicah je bil obtožen, da je z revol-
verjem v roki vstavljaj ljudi na cesti, da
jih oropa. Porotniki pa so dečka opro-
stili. Zagovarjal ga je njegov oče, odvet-
nik v Plzinu. — »Boris Sarafov«. V
Zagrebu so aretirali nekega moža, ki se
je izdal za predsednika macedonskega
komiteja, Sarafova ter nabiral denar za
macedonsko vstajo. Slepac noče povedati
pravega imena. — Huda zima vlada v
New Yorku. Temperatura je padla do 35°
pod ničlo. Pomanjkanje premoaga je zelo
občutno. — Slušatelj rudarske aka-
demije v Ljubnem so poslali včeraj
deputacijo na Dunaj naj, se učni red na
tej šoli tako uredi, kakor je na tehničnih
visokih šolah. — Za izseljevanje ita-
lijanskih kmetov v Južno Afriko
se pogaja italijanska vlada z angleško. —
20 let v skalni duplini je živel blizu
Brna delavec Krivy. Sedaj je prišel v bol-
nišnico, ker ga boli noga.

— **Obsojen češki tenorist.** Če-
ško »Narodno gledališče« nima sreče,
tenorji mu uhajajo. Zdal pa je bil obsojen
bivši tenorist Burián, ki jo je pobral v
Budimpešto h kraljevskemu gledališču,
na 50.000 kron globe, ker ni izpolnil po-
godbe.

— **Vzorna nuna.** Knežinja Junija
Puzynova, svakinja nadškofa Puzyne, je
ponaredila več menic in končno pobežnila
na Angleško. Te dni se je dovršila zoper
njo tožba za zakonsko ločitev. Velebla-
gorodna lahkoživka je stopila v samostan
usmiljenih sester in se v malo tednih od-
pelle v Indijo kot strežnica bolnikom.

— **Zgodovinski anagram.**
»Temps« prijavlja o Napoleonu I. sledeči
anagram, v grščini ima vsaka beseda
svoj pomen: Napoleon (1), Apoleon (6)
Poleon (7), Oleon (3), Leon (4), Eon (5),
On (2). Kdor je klasičen filolog, more iz
anagrama, ki si ga zloži na sledeči način:
»Napoleon on oleon leon eon, apolen po-
leon« sestaviti stavek: »Napoleon lev ve-
kov, uničevalec mest«

— **Velikodušnost perzijskega
šaha.** Ko je nastopil vladno sedanji šah
Nasr Eddin, je našel v haremu 1700
žen in 200 sinov in hčer. Da pa olajša
breme davkoplačevalcem, je sklenil šah,
svoj harem reducirati na samo 60 žen in
30 otrok. Po celi Perziji gre en glas o
velikodušnosti šahovi, kakršno še ni iz-
kazal noben vladar. Posebna čast pa bo
zadela one, ki bodo izločene šahove žene
smeli poročiti, saj dokler so bile v haremu,
zapadel bi vsako smrti, ako bi jih si
drznili le pogledati. Umljivo je tedaj, da
se bodo dvorjani kar trgli za biveše
šahove družice. Hudomušni dvorjani pa
tudi namigavajo, da ni bilo šahu za ljud-
ski blagor, ko je reduciraj svoj harem.
Pridrži si jih samo 60, ker se mu vse
ostale zde doslužene ter hoče napraviti
prostor za mlajše in lepše.

Društva.

— **Narodna čitalnica v Kranju**
priredi v korist dijaški kuhinji v društve-
nih prostorih v soboto, dne 13. decembra
1902 gledališko predstavo. Uprižori se
»Deseti brat«. Začetek točno ob 1/9. uri
zvečer. Vstopnina 1 K za osebo. Ker je
čisti dobiček namenjen prepotrebni dijaški
kuhinji v Kranju, se preplačila hvaležno
sprejemajo.

— **Bralno društvo v Sevnici**
priredi v nedeljo dne 14. t. m. zabavni
večer po naslednjem sporedu: Gledališki
veseloigr »Klobuki« in »Ena se mora
omožiti«. — Tamburaški zbor: L. Gre-
gorovič: »Moje milje«, mazurka. V. Brož:
»Molitva mornar«, fantazija, brač I. solo.
Iv. pl. Zajc: »Domovini i ljubavi«. Mil. pl.
Farkaš: »Santa Lucia«. I. Ivanovici: »Tat-
jana«, valse russe. Čisti dohodek je name-
njen šolarski kuhinji sevniske šole.

— **Jugoslovanski klub »Slo-
vanske besede« na Dunaju** priredi
12. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih
»Slovenske besede« I. Bräunerstrasse 7,
domačo zabavo. Ker se je potrdil odbor,
da pridobi kar najboljših moči za ta večer,
zato pričakuje, da se odzove p. t. občini-
stvo v največjem številu izmed umetnikov
in umetnic nastopa ta večer: gospica M.
Luzarjeva, gđ. Marjanica Zmrz-
likarjeva in g. Karl Jeraj.

Književnost.

— **Jež.** V Založbi Dragotina Hri-
barja je poleg »Slovana« začel izhajati
tudi humorističen list »Jež«. Izhajal
bo vsako prvo in tretjo soboto v me-
secu in velja na leto 6 kron. Obstalo se
je jako mnogo glede tega lista, tako da
so bila pričakovanja velika. Naravno je,
da je vsled tega danes izdana prva šte-
vilka občinstvo nekoliko razočarala. List
je brez politične barve, to je, list stoji
nad slovenskima strankama. Berila po-
daja razmeroma mnogo, ne kaj je dobrega
vmes, nekaj pa tudi precej plitvega. Je
pač velik razloček, če zapiše kdo, kadar
mu kaj na misel pride, ali če mora do
vsake prve in tretje sobote v mesecu na-
praviti za toliko in toliko strani dovtipov.
»Gute Witze wollen erdacht sein!« Pri
humorističnem listu so ilustracije po-
sebne važnosti. »Jež« ima v prvi številki
12 podob. Nekaj mej temi bo pač stalnih
figur. Dve ilustraciji sta natisnjeni v bar-
vah, a ne ravno dobro. Pohvaliti moremo
samo podobi »Pereče vprašanje« in »Hu-
dič«, ostale so le več ali manj diletantske,
zlasti prva. Zadnja podoba »Cirkus Schalk
v Mostu« ima to napako, da je izid pro-
cesa v Mostu njeno pointo do cela ovrigel.
V Mostu pač ni Schalk Wolfa, nego Wolf
Schalka zdresiral. Pripomniti pa se mora,
da so vse ilustracije izvirne in to je v
pravični oceni lista uvaževati. Želeli smo
vsi že dolgo, da se v Ljubljani ustanovi
humorističen list, seveda politično-
humorističen list. Mosto tega je gospod
Hribar ustanovil »Jež«, ki ne bo ne li-
beralen, ne klerikalen, ne krop ne voda.
Prijateljstvo želimo »Ježu« vzlic temu, že
ker ima hvalevredni namen, biti zavetščie
našim humoristom, literatom in slikar-
jem. Ker je občeokoristno, da imajo slo-
venski slikarji in pisatelji list, kjer mo-
rejo priobčevati svoje proizvode, mislim,
da se »Jež« vzdrži in da ne pride v ne-
kaj časa tja, kamor so doslej prišli že
vsi slovenski humoristični listi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 11. decembra. Današnja seja
poslanske zbornice se je začela
jako živahno. Heinrich je nujno
predlagal, naj pride v gospodski zbor-
nici sklenjeni zakon o terminski kup-
čiji takoj na vrsto. Vuković je inter-
peliral zaradi položaja na Balkanu.
Dvořák je interpeliral zaradi ukaza,
ki ga je izdalo češko namestništvo na
okrajne šolske svete glede učiteljske
agitacije za zvišanje učiteljskih plač.
V tej ordonanci je rečeno, da zakon o
zvišanju učiteljskih plač zaradi parla-
mentarnih razmer ni sankcioniran, češ,
poslanci so krivi. Vsled tega je Dvořák
ostro prijel grofa Vetterja, če hoče z
vlado govoriti, kako se ta upa reči,
da ni ona kriva. — Dr. Brzorad:
Vlada je kriva; to je lumparija; to je
podlo izsilovanje! — Vetter: Prosim,
da se izražate zmernejše. Dvořák:
Vladna ordonanca je tendenciozna in
žaljiva provokacija čeških poslancev.
Vetter je izjavil, da bo govoril s Kör-
berjem. Ko sta potem finančni minister
dr. Böhm-Bawerk in železnični mi-
nister Wittek odgovorila na razne
interpelacije, je zbornica nadaljevala raz-
pravo o krošnjarstvu. Prihodnja
seja bo jutri.

Dunaj 11. decembra. Nemško-
liberalni veleposestniki so storili danes
važen sklep. Razneslo se je namreč,
da se grof Stürgkh in njegovi ožji
somišljeniki ne strinjajo s stališčem, ki
ga je glede jezikovnega vprašanja na
Češkem zastopal dr. Bärnreither v
nekom pismu na »N. Fr. Presse«. Vele-
posestniki so danes sklenili izjaviti, da
popolnoma soglašajo z dr. Bärnrei-
therjem.

Dunaj 11. decembra. Danes je
cesar po dolgem času prišel iz
Schönbruna zopet v двореc na Dunaj.
Sprejet je bil danes samo ministrski
predsednik Körber.

Sofija 11. decembra. Razen Nem-
čije ni nobena velesila zadovoljna z
načrtom turške vlade glede reform v
Macedoniji.

Borzna poročila.		
Ljubljanska		
KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.		
Uradni kurzi dunajske borze dne 11. decembra 1902.		
Naložbeni papirji.		
	Denar	Blago
4 2/2% majeva renta	101 05	101 25
4 2/2% srebrna renta	100 45	101 15
4 1/2% avstr. krona renta	100 50	100 70
4 1/2% zлата	120 70	120 90
4 1/2% ogrska krona	97 80	98 —
4 1/2% zлата	120 35	120 55
4 1/2% posojilo dežele Kranjske	97 75	—
4 1/2% posojilo mesta Spiljeta	99 75	100 75
4 1/2% „ „ Zadra	100 —	101 —
4 1/2% bosn.-herc. žel. posoj. 1902	99 65	100 65
4 1/2% češka dež. banka k. o.	99 —	99 50
4 1/2% „ „ ž. o.	99 —	99 50
4 1/2% zast. pisma gal. d. hip. b.	100 15	100 60
4 1/2% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	105 85	106 85
4 1/2% zast. pisma Innerst. hr.	100 50	101 50
4 1/2% „ „ ogr. centr. dež. hr.	100 50	101 25
4 1/2% „ „ hip. banke	100 60	101 60
4 1/2% obl. ogr. lokal. žel. d. dr.	99 50	100 50
4 1/2% češka ind. banke	99 —	100 —
4 1/2% prior. Trst.-Poreč lok. žel.	98 —	99 —
4 1/2% „ „ dolenskih železn.	99 50	100 50
3 1/2% „ „ južne žel. kup. 1/1 1/1	289 50	291 50
4 1/2% avstr. pos. za žel. p. o.	99 50	100 50
Srečke.		
Srečke od leta 1854	180 —	184 —
„ „ 1860 1/2	183 —	185 —
„ „ 1864	249 —	253 —
„ „ tiskne	156 75	158 75
„ „ zemljske kred. I. emisije	263 50	265 50
„ „ „ II.	253 —	255 —
„ „ ogrske hipotečne banke	86 50	88 50
„ „ srbske a frs. 100 —	111 25	112 25
„ „ turške	18 75	19 75
Basilika srečke.		
Kreditne	434 —	438 50
Inomoške	87 —	89 —
Krakovske	76 —	78 —
Ljubljanske	75 —	78 50
Avstr. rud. križa	54 80	55 80
Ogr.	26 60	27 60
Rudolfove	70 —	75 —
Salcburske	76 —	79 —
Dunajske kom.	428 —	433 —
Dedinice.		
Južne železnice	67 —	68 —
Državne železnice	679 50	680 50
Avstro-ogrsko bančne dedince	1551 —	1561 —
Avstr. kreditne banke	667 75	668 75
Ogrske	701 50	702 50
Živnostenske	254 75	255 25
Premogokop v Mostu (Brüx)	707 —	703 —
Alpanske montan	359 50	360 50
Praške želez. ind. dr.	1435 —	1440 —
Rima-Murányi	463 —	464 —
Trboveljske prem. družbe	385 —	3 8 —
Avstr. orožne tovr. družbe	293 —	295 —
Češke sladkorne družbe	153 —	155 —
Valute.		
C. kr. cekin	11 32	11 36
20 franki	19 07	19 10
20 marke	23 42	23 50
Sovereigns	23 94	24 01
Marke	117 10	117 30
Laški bankovci	95 10	95 30
Rublji	252 75	253 75

Žitne cene v Budimpešti.

Termin.		
	za 50 kg	K
Pšenica za april	50	7 79
Rž „ april	50	6 74
Koruzza „ maj	50	5 82
Oves „ april	50	6 35
Efektiv.		
Nekaj vinarjev višje.		

Narodovo zdravilo. Iako se sme imenovati bolesten utešujoče, mišice in živce krepčujoče, kot maziilo dobro znano „Mollovo francosko žganje in sol“, katero se splošno in uspešno porablja pri trganju po udih in pri drugih naslednjih prehlajenja. Cena steklenici K 1-90. Po poštnem povzti razpošilja to maziilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI, Tuchlauben 9. V zalozah po deželi je izrečno zahtevati MOLL-ov prepatat, zaznamovan z varstveno znamko in pod pisom. 2 (12-17)

Spominjajte se dljaše in ljudske kuhinje pri igrah in stavah, pri svečanostih in oporokah, kakor tudi pri nepričakovanih dobitkih.

Meteorologično poročilo.

Vikina nad morjem 806-5 m. Srednji sračni tlak 756-0 mm.						
Dec	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura v C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
10.	8. zvečer	747 0	— 3 8	sr. jvzhod	oblačno	0 0 mm.
11.	7. zjutraj	748 3	— 4 3	sl. svzhod	oblačno	0 0 mm.
	2. popol.	748 6	— 3 0	sr. vzjvzh.	oblačno	0 0 mm.

Srednja včerašnja temperatura —3-1°, normala: —1-0°

Podpisani naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša ljubljena soproga, oziroma mati, gospa

Alojzija Kališ roj. Marinče

umrla danes zjutraj ob 4. uri, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče, po dolgi in mučni bolezni.

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 12. decembra t. l., ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v stolni cerkvi. (3045)

Drago pokojnico priporočamo v pobožno molitev in prijazen spomin!

V Ljubljani, 11. decembra 1902.

Alojzija Kališ, soprog. — Marija, Alojzija, Angela, Edvard, Konstanca, Mirko in Viktor, otroci.

Novost v Ljubljani!

Jako dobro znana, od l. 1870 obstoječa trgovina s perilom **Adolf Neurath nasl.** je v udobnost sl. občinstva in radi splošnega zahtevanja priredila v hotelu „pri Slonu“

razstavo

kolekcije perila za balo.

Velecenjeno občinstvo se vljudno vabi, da si blagovoli taisto ogledati. (2803-6)

Ravnokar se ponuja prilika, da si nabavite lepo in ceno perilo za božična in novoletna darila.

Samo še 14 dnij! Poslovodja: Albert Engel.

Slovenskega stenografa

sprejme notar Hudovernik v Kostanjevici. Vstop z novim letom 3043-1)

Veliko denarja! (14) do 1000 K na mesec morejo si pošteno prislužiti osebe vsakega stanu (kot postranski zaslužek). Natančneje pod „Reel 118“ na Annoncen-Abteilung des MERKUR, Stuttgart, Schickstr. 6.

Varuj svojo ženo! Za vsako rodbino najvažnejšo knjigo v otroških zadevah s čez tisoč zahvalnimi pismi polija diskretno za 90 vin. v avstr. znamkah gospa **A. Kaupa**, Berlin S. W. 230 Lindenstrasse 47. (2837-11)

Čaj proti kašlju.

Izpričano vplivno zdravilo proti kašlju, hripavosti in pri zasliženju soplinih organov. Vsak dan se vzame tri čašice tega čaja, vselej eno uro pred (2910) jedjo. d (3) **Cena zavitku 50 vin.** **Lekarna Piccoli „pri angelju“** Ljubljana, Dunajska cesta. Zunanja naročila proti poštnemu povzetju.

Izognite se nakupa manjvrednega in vmes še ponarejenega ruma!

Esence so zdravju škodljive. **Battle Axe Jamaica The Nectar of Jamaica.** rum je znan kot Vsaka izvirna steklenica se polni pod osebnim nadzorstvom tvrdke: **A. A. Baker & Co., London E. C.** Ta marka je v vseh kulturnih državah na svetu postavno varovana. V Ljubljani se dobiva pri Anton Staculi. (2555-24)

Primerno božično darilo!

Glavni dobitnik **Srečkanje nepreklicno 15. januarja 1903** kron **40.000** kron **Srečke umetniško-obrtnega društva** priporoča **J.C. MAYER** v Ljubljani. (2927-7) **à 1 krono**

Trgovski pomočnik

dobro izurjen prodajalec, se sprejme pri Otonu Homann-u v Radovljici. (3042-1)

Učenec

za veliko kavarno se pod dobrimi pogoji takoj sprejme.

Kje? pove upravništvo Slovenskega aNaroda. (3040-2)

Ces. kr. avstrijske državne železnice

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta. Odhod iz Ljubljane juž. kol. Prega čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vane, Heb, Franzove vane, Karlove vane, Prago Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-Monakovo direktni vozovi I in II. razreda). — Prega v Novo mesto in v Kočevje. Osonni vlak: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m zvečer v Novomestu, Kočevje. Prihod v Ljubljano juž. kol. Prega iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak v Dunaj čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak v Dunaj čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove vane, Karlove vane, Heb, Marijine vane, Plzen, Budejovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, St. Mičor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osonni vlak v Dunaj, Ljubno, Selzthal, Bohaja, Celovec, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v Dunaj, Ljubno, Beljak, Celovec, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda. — Prega iz Novoga mesta in Kočevja. Osonni vlak: Ob 3. uri 44 m zjutraj iz Novoga mesta in Kočevja, ob 3. uri 34 m popoldne iz Straže Toplice, Novoga mesta, Kočevja in ob 3. uri 35 m zvečer istotako. — Jedna iz Ljubljane drž. kol. v Šamunih. Mesani vlak: Ob 7. uri 25 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 8. uri 50 m zvečer in ob 10. uri 45 m, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobra. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Šamunih. Mesani vlak: Ob 3. uri 45 m zjutraj, ob 11. uri 8 m dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in samo v oktobra. (3)

Jzšel je krasen slovenski

skladni koledar

za trgovine, obrte, urade, pisarne, šole in posameznike v moderni in elegantni obliki v založništvu tvrdke (2390-12)

Ivana Bonača v Ljubljani.

Cena je vzlic okusni izdelavi zelo nizka, samo 20 vin. s pošto 20 vin. več.

Znesek naj se blagovoli v znamkah ali po nakaznici naprej vpslati.

Prekupci dobe velik rabat in se na zahtevo dopolnje cenik.

Trgovci porabijo istega lahko kot novoletno darilo in se brezplačno utisne njihova firma.

Da ne bode, ako koledar kmalu poide, prepozno, prosim g. naročnike, da se čim preje oglašé, ker se bode na take v prvi vrsti pri razpošiljavi oziralo. 20

Učenca

z dobrimi šolskimi spričevali, slovenskega in nemškega jezika zmožnega vsprejme trgovina **J. Razboršek v Šmartnem pri Litiji.** (2993-3)

Obleka, koci stari, komisni čevlji s podplati

na debelo, tudi na 6 mesecev, se po jako nizki ceni dobivajo pri (2577-10)

L. Pressburger & Sohn Dunaj, XX/1, tovarna Waltzen.

Sprejme se mlad trgovski pomočnik

dobro vešč v železni stroki. Omenjeni mora biti tudi znan v meševitem blagu. Ponudbe sprejema tvrdka: **R. & E. Rooss, Kranj.** (3023-2)

Učenec

se s 1. januarjem 1903 vsprejme v špacerijsko trgovino.

Več se poizve pri tvrdki **J. Perdan v Ljubljani.** (3015-3)

Mlad trgovski pomočnik

izurjen v manufakturni stroki, sprejme se takoj pri tvrdki **J. Keber v Ljubljani.** Istotam sprejme se tudi (3026-3)

učenec

kateri bi imel veselje do trgovine.

Poskusite J. Klauer-jev, Triglav

naravni rastlinski likér! Ogrevi in oživlji želodec in teló, Probuj tek in prebavo, Daje dobro spanje. (415-247)

Edini založnik in imetnik: **Edmund Kavčič v Ljubljani.**

Vsake petek v gostilni „pri zlati ribi“ sveže morske ribe.

Z velespoštovanjem **F. Rozman** gostilničar. (2738-6)

Direktni uvoz

pristnih perzijskih preprog orijentaliskih blazin in (3041)

raznih velikosti po zmernih cenah.

Hôtel „Pri Maliču“ I. nadstropje, na desno št. 14.

Prešernove poezije v novi popolni izdaji z življenjepisom, literarno- zgodovinskimi črticami in estetično oceno. — Uredil A. Aškerc. — Eigenur-izdaja (rudeče usnje z zlato obrobo) 3 H, po pošti 3 H 20 h. Založništvo **L. Schwentner v Ljubljani.** (1832-56)